

ШЫН

Болган таварылгалар

Дил-доманин чечени-биле чамдыкта хомудангыг, каттырныч, өөрүчү-даа байдалдарга бо-ла таварып мен. Оларныч чамдыктын номдукчуларга таныштырайн.

БЫДАА

1962 чылдын апрельде чүве, ол хүн коммунисттик суботтин хүнү, Самагалдай шкылазынга токпак-ыш белектер турган бис. Рай-куускомунун сак-хөө килди-киржиш келген турдувус; килдистин эргелекенин Ир-гит Алаш-оолун Нуржук (Менчун-Тайга чурттуг), бюд-жет талазы-биле улуг ин-спектор Оюн Дундуевич Тем-орель (Танды), күрүне орул-

аныяк кикчи оодаңче дүрген маңап баткаш, быдадан хайындрып тур — диди. Мен одага маң-биле кел-геш, от салып алгам, бир пашка шай хайындрып, өс-кезинге быдаа хайындрып суглар салып алдым. Оон-на хамык чүве будалып эгелээ. Хайындрып быдаа дилээш-ти чадалым. Бир-ле сумка-да эйт, магарон бар болду. Быдаа чок боорга, мен ха-йындрып эгелдим. Шай, мунум килдиче хайып тур-да, даргаларым бо-ла кел-дилер. Иргит Алаш-оолви-чы ырактан-на алтыра-дыр: — Саша, быдаан беле-ни меңзэ: — Саша (мени ыңчаар база адаар турган чүве),

Кожамыктап берейн бе? КАНЧАП ДУЖУП АЛЫР ИЙИК СЕН?

Нара-Дуруг бедик даанче канчап унуп алыр ийик сен? Кара-Дуруг кыстарыга канчап дужуп алыр ийик сен? Чаа-Хөлдүн далайына Чарыштырар хемем бар бе? Чаа-Хөлдүн кыстарычче Чагаа бижир шаап бар бе? Шаачы дааныч улуг артын Шаап ажар атың бар бе? Шаачы сууруну клууна Ташы төвөр эңич бар бе? Сүмбө даанга чалбарың бе, Сүдүн чапыл өргүдүн бе? Сүмелешкен олту, кыска Сүмбө келди чалдың бе? Карабейне эңиниң бе? Наас чечен көрүк сен бе? Кадың ышкыш кыстарың

КАДЫГ ИДИК

Кайтамчытыг тоолчу шагдан канчап тыттып келген чүве, Кандыг кайыт төрөн кызы Кандыг идик дараан чүве. Кызыл идик улдуңарын Кызыл тургаш, сырп наастаан Угулаалал, хээлел каан Узун унуг кадыг идик. Өле өдүп, шыгыр берес, Өле хөмдөн дүптөн кылган. Кедип барга, эптиг, чыгы

Мындыг база болгулаар

— Сөөлгү үеде дык-ла сайзырап турар улус току-лар хевирлиг чүве-дир — дээш, Куулар кадычыне кат-тырмазп көрүнгөн. — Бо чоюкта ынаар чо-раан эвес сен, ону кайып билеп алдың — деп, кадыгы удур айтырган. — Чоокта чаа солунга токулар ивиин силос-биле азыраар дей берген — деп, бир урдалы берген кыргак ийик билди. — Шаанга үе эки турда, кургак сүт-биле хураганнар, иви эминиктен, балык-биле хаванын чөмөргү турганын көргөн мен, ам бо берге үе-де ивиин силос-биле чөмө-рери дээрге, тоол-биле де-мей чүве-дир оң — дээш, кадыгы ашаанче хыйыргай араар көргөн.

Кызыл-оол даштанар хүн-де эжинич бакчыныга чедип келгеш, шыдыраалал орда, эжи оргаш: — Сөөлгү үеде бо улустуң арагалал кээр деп чүвеин кичи кайгаар, та мажан ор-таланыр улус бис ийиан — деп хомудан чугаалаан. — Он дора чүве, Улуг-Хем кожуунун өшкүлери арага ижини турар деп бис кичи чугаалады. Коңуучу көрөм — деп, Кызыл-оол эжинге хөөрөн үнгөн. * * * Чеден чылдарын эгезин-де Ак-Довурак хоорайныг турдуунга акылдап тургаш, бир даштанар хүнде Ак-До-вурактан, Кызыл-Макалче-ке автобус-биле келжип бар чыдыр мен. Орук ара бир доктаамга, улгады берген бо хар үезинде хире, кетти-нип алганын болууну кон-чү кичи автобуске кирип кээрге, бир анык уруг олу-дун чыйлап берди. Сандайга олуруп алыш чанында ор-ган анык олданд: — Кан шак чедип тур, оглум? — деп айтырды.

Шаанда бир улуг хаан ки-жинич өт-бүдөсизге кайгам-чык чараш ай херелдери дег шайрылгы оол төртүтүнгөн. Оолдун арыныче улур көр-гөн улусту сөзгү-чүрөстө-ри чайгаар чырып бээр тур-ган чүве-дир. Ынчанаш хаан-ныч тажыкынын адын «Ай-Херелдиг» деп адык бер-ген ужуру ол. Ады айныч чырык дег аныяк чараш олгунуң чечен-мергенин, угааныңың чарт, чедикенин, ак сеткилдин, адазы хаан безин бола мага-дан, дидир тургаш-ла дужул-гезин чыйлап берип турган... Олгунуң оран-чуртту башка-раарыңың чөптүгүн, угаан-са-рыңың болганыңа сетки-ли ханып, олгунга өөрүп ор-ган. Мерген угааның тажыкың дугайында, оң мерген угаан-нының дугайында сугар бу-гу делегеге тарай берген.

Бир-ле катан тажыга улуд мерген угааның ирей келген. Од кайтамчы кичинич ча-гы-сөзүң дыккасаан чоң кайың-даа нээр турган чү-ве-дир. Ай-Херелдиг ону бо-дундун салыңа уткуп алган. Чугаа-домак эгелекенте, хевирген сартың ыңдыгы та-лазы хаан аргында, корткаш, дескен улустун алгы-кышкы-зы дыңылап келген. Ай-Хе-реддигниң чалчалары маң-нажып келгеш: «Камгалан, Ай-Херелдиг, камгалан!» — дидип алгырышкан. «Амы-тыңың дестирип, чаштынып көр! Чуртувусче кичи эңди чир маңгыс шургуң кирип келген, аг-шеринивас ол бол-ду!» Ол кичи биле арзылдан төртүтүнгөн коргунуң амы-таның адын безин олу-м-биле дедип турган чүве-дир. Эрлик ораныңче чүе тажыкы түдүп алтырап алгаш, чир мен деп дайырап алган, тозан тозун түдүп алган, чус дуураң кичи Ай-Херелдиг тажыкы алыр даш келген бооп-тур. «Камгалан, Ай-Херелдиг, камгалан!» дидип чалчалар алгырышкан... Тажык шургу хааныңа-даа каапаан: «Бир эвес мангыс биске аалдап келген болза, ону уткуп ху-лээп ап, хүндүлээр бис» — дээш, уткуй басышкан. Ай-Херелдиг көрөгө, коргунчу араатаныг дүрүдөн корт-кан аг-шериг дедип кел чо-раан. Мангыстың хирлиг, самдар хери салбараннаан, бакчыла шарыкылыг, ка-рактарын калчалакы-биле алаарыңды көргүлээң кел

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37

ДООРА ДУРГААР: 1. Тыва-ның хемнерининч хол балык. 2. Украинаның президентизи. 3. Кыргыстанда, Тывада суур ады-биле атташ хоорай. 4. «Онфандык өңүчүр» деп кинофильмде А. Збруевич ойнап турары маадрының шо-лазы. 5. Совет компартия-ның чүвү чүлү. 6. «Чүрээм, ... чүну бодалаш болчаң устуң». 7. Тыва херезен шүлүкчү. 8. Эрге ... ор-ган. 9. Сөзүгүл көвүдөли чара парлар аппарат. 10. Эстонияныч болгаш Ленин-град облазының кызыгаар-орус кинорежиссер. 11. «Чал-чыраагы ...» дег. 12. Тыва ак чөм. 13. Кызыл хоорайда уругтарын фольклор ансам-бли. 14. Сибирьге область тө-вү хоорай. 15. Тыва чогаал-чы. 16. Тыва чогаал-чы. 17. Тыва чогаал-чы. 18. Тыва чогаал-чы. 19. Тыва чогаал-чы. 20. Тыва чогаал-чы. 21. Тыва чогаал-чы. 22. Тыва чогаал-чы. 23. Тыва чогаал-чы. 24. Тыва чогаал-чы. 25. Тыва чогаал-чы. 26. Тыва чогаал-чы. 27. Уран кыс чүвү чөмө ораанчымазыл? 28. Гомер-нин «Илиадамыңда» Троианың маадры, Приам хааның уулу огу. 29. «Чалтаман, ...» дег. 30. «Чалтаман, ...» дег. 31. Тыва фамилия. 32. Юрий Антоновтуң 80 чылдарда калы акылдажып турган бо-луу. А. АЛАШ тургускан.

«БО КИЖИ»

СЭКП райкомунуң про-паганда болгаш агитация килдизинин эргелекениңг акылдап турган Овур чур-туг Алай-оол дээр эжим биске секретарь-машинакчы-дан акылдап турган чүве. Бир-ле хүн Хөлекек мени дүңгени чөмгө бакчында чаалап Ынчан чөмө-түтпаан, боп турган эжи. Дүңгөр шак чөмө берген-де эжим сугта чөмө бердим. Ашак, кадай ийн кыстары-биле чөмгө солга олур-арыга белең турлар. — Бо кичи дүштеки чөмгө мени чалаан чүве, чөмөнниң, шайлап алыр дээр келдим — деп чугаалааш, Алай-оолдун холун — тудуп мендилештим. Эжим тургаш: — Кайы кичи? — дидир. Мен Хөлекече айтыттым. Ашак, кадай иелээ аажок-ла каттырыштылар, а мен аанын тыпшай, шала элчөк-суна берген тур мен. Эжим: — Эпчөксунуп туруп бөр-бе те, болуңуу-биле чугаа-лазын, а бисте ашак кады-нын, кадайы ашаан «бо кичи» дээр чөмө-ле болгай, эш — дээш, стөчле чалады. Чаа болган чугааның, бо-

ААЛ ИШТИ

Бо чылдың июнь айда «Чедер курортунга өмө ити Александр Лянжакова» алыр путевказынга уш-какып, чуртталга-ыңа бир-ле дугаар курорт деп чүве-ниң ачы-буның көрүп, тос хонук эменип, даштанган бис. Онда-ла чорду, чүү дээр боор. Курортка шагдан тура та-ныкырым Григорий Сайча-аны өңүң ишти Зинаида уг-байга таваргы бердим. Мен-ди солчуп, чугаалажып ту-

Тоол ораныңче аалдааш келир бис бе?

Чөмөнниң, шайлап алыр дээр келдим — деп чугаалааш, Алай-оолдун холун — тудуп мендилештим. Эжим тургаш: — Кайы кичи? — дидир. Мен Хөлекече айтыттым. Ашак, кадай иелээ аажок-ла каттырыштылар, а мен аанын тыпшай, шала элчөк-суна берген тур мен. Эжим: — Эпчөксунуп туруп бөр-бе те, болуңуу-биле чугаа-лазын, а бисте ашак кады-нын, кадайы ашаан «бо кичи» дээр чөмө-ле болгай, эш — дээш, стөчле чалады. Чаа болган чугааның, бо-

паргаш, чалчаларын аалчы-ны таттыг хүндүлээрин ча-гааш чоруй баргаш, үш хон-дур келбөөң. Мангыстың чалчалары Ай-Херелдиге келгеш, хааныңың ушак бис-ке боскуче чөмө алырбыла, шурт дөмөр херим иштинде сун каан араатан аң дэг ыңай-бөөр халыңы, шурт олчаң чугаа-домак чок олу-руптап чаның аларың, ыңдыг эвес кичи, хааныңың аакы-чаны өскерли берди дидип чугаалааннар. Ушкү хуңуң кеңкээзинде Мангыс тажыга келгеш: — Бо дүлгүрлерин алгаш, хамык тугтурганнарың хостап үндүрүтүп — дээш. — Ол дөш менден чүну-даа негевес сен бе? — Чок, чүну-даа негевейн тур мен.

АЙ-ХЕРЕЛДИГ ТАЖЫ

гаалап көрөм. — Чугааладым ышкыжыл, аазаан мен, ыңчангап келдим. — Сени шыңчы, угааның кичи деп сугар бар, шыңчы билдиргидир че харын, чуртааның дээр ки мөгө-дир, тургааның даш салгытарга, олуңуңче дедир кылаштып көр. Мерген угааның ол бе? — Мерген угааның болу-рунуң ийн хевир бар: кичи, чир болгаш араатаның. Мээң мерген угаанымың сен де-мей-ле билбес сен. Чүге дээр-ге, мен кичиниз угаан-мед-реддиг мен. — А чүге билбес деп бо-даарың ол?! — деп, арзылап олту араатан Мангыс ажаң-та: «Мен дыка эрес-дилди-ла, сенден күн-шылдыгың-да мен бир эвес сен мээң биле күдү көрүшкү хевир-ниң чугаалажып болуңа, дован чир мен. — Чизин дөш келгениң-не бо — Чи, харын. — Чи, жи де... Чок. Мен баштай сөн бодалыңны бил-кисен чүм мен. Чугаала-жы көрөөлөң. Улуг угааның аалчы-биле чүну чугаалаштыңар? Шынап-ла ол ирейниң угааны озагай бе, кайтамчы мерген бе? — Мен сөңө ону чүге чугаалаар мен, дөмей-ле ону билдир харың бар эвес. — А мен дээрге... — деп, тажыны Мангыс коргудум.

«ААЛ ИШТИ» рувуста угбай: — Чааскаан келдиң бе? — деп айтырды. — Аалым ишти-биле — деп харылаарыңа, угбай доран-на: — Кадайың биле бе? — деп чоруй — ол сөн алтара-сааң, оруң-дөңөөң чүве бе? — дег тыртык, тайыдыр кылды: — Өм ишти азы кадайың-биле дидиңиң! Бархө ТӨМҮР. Самагалдай суур.

ТӨӨГҮЛҮГ ЧОН, ТӨӨГҮЛҮГ ЧЕР

Эрзиничке тутуң-ла олу-ру мен. Чамдыкта Москва-да ыңчаар киркисең мен ийин. Бети, ары чарымыда «Тес-Хөм», ыңды — өвүр чарымы-да «Танды» деп каан көжө эртинис (Каскал, Куран-ара-зынга). Оон ыңай Тес-Хөм кожуун «тонмес» чер болду. Эрзин суур туржук, мыр-най Моол кызыгары кир-ле (!) Тывада бөгүн ийн хе-рээжен кожуун чагырычы-лары бар. Бар-бар боорда — Эрзин, Тесте, Т. Д. Донгак база оң чачыңуручу эже-соңгаар улуг орук чоройга калы сургуулап чордуңу. Мандан-Хорлу бугу Тывада чангыс генерал эргелиг тур-ган кыс кичи ол дээрзи ча-зыг чок. — А Донгак Тамара дунмам — Тес-Хеминч чагырычы-чы, кожуунуң эрчи чер-девиксирин «тайбың арга-биле дедир эгидип алган эвес»... Эрзинде кожуун-чываан чери баша туруп тур-да, бакчында чизагет, холу-да тамалыг дара-бошкалар алып «ак бакчыда» саялап олтуруп турда-ла Ол анаа баштак-тыр, оон бакы чаа-гай. — Оон аргыда «оон бакы ораантыг» деп чүве база бар. Шагда Караал-Теини артектен, Эрзинче улай элөөн шаап бар чорурга, Тываның бир улуг хем — Тес бо-бууң чер арчамчы шыңап, баарында шойлу берген чыдар кызага бичил-ле бетне-ге улуг шыуагы турган чүве ийин. Орук ыңдыгына, Коң-чү ханы утталды. Ында «Эрзиниң районы» деп бис-чүвүң, тус черте бар «тос чүвүң» калды чүрүп, айтып каан турду. Шугуай-лаа бол, хевир-көрүштүг, холчөк ха-ны утталды. Бөдүүн-даа бол-за анаа чүвөңдө ыңдыг чүрүктүг бижимелди бо чо-раан, республиканың өске булуңларына көрбөзүмүн иш чүве, Чоргаартамың

Хөрек өйгөн бодалдар

чырдум. Ам бөгүн келгеш, алдери чок чангыс кожуун бугу Тывада Эрзин дээрзин база эскердим... Чанында Теске өки тура-биле катты-жа берген. Эрзин, Тес хем-нер ышкыш бир дөмей. Муң-гарал чор мен. Чогуң Эрзин кожуун дем-кис чагырычычы Бекатери-на Күгүлөвна Калга-Хөм кел-тен союлда, хире-шаа-биле бурунгарлап, өзүп хөжүк чору. Шээр малдын санын алыр чүве болза, Эрзин ба-

рай-ла, Эрзин — орустаа орустаар, моолдаа моолдар, үргүлчүңүң кың-чый чокка Теске өки тура-биле катты-жа берген. Эрзин, Тес хем-нер ышкыш бир дөмей. Муң-гарал чор мен. Чогуң Эрзин кожуун дем-кис чагырычычы Бекатери-на Күгүлөвна Калга-Хөм кел-тен союлда, хире-шаа-биле бурунгарлап, өзүп хөжүк чору. Шээр малдын санын алыр чүве болза, Эрзин ба-

Новелла оронуга

рыны кожазы Өвүрүнүң соон-да республикада ийичи чер-де болду. Бо-ла «Шында» номчудум, сактып алдым. А чүгүрүктөр саны-биле ма-наа Эрзинге бырамыр өске кожуун чок чорду. (Ф. Сан-Хөвүң, Д. Вольнуң, С. Бинаалының айттары...) Республиккада бугу санатты-нын турар 40.4 муң кытлы-ның беш муңу мында. Өске бир чижек, эңир Төр-Хөм чорумда, Тестин чаа көү-рүңүн Сын-Майыс дужуңа чүве болду. Орук демдээ бе-зин чок, айылыды. Оон бир өздөң 10 хонмаанда сай-лааш, чүү-даа билдирмес кылдыр чедикел каан-дыр. Күгүлөвна эр хем! Мон үз-чирде бола, ам-да чыдар-лар ийн ол...

«ШЫН» — ТЕЛЕКӨРҮКЧҮЛЕРГЕ

Понедельник

СЕНТЯБРЬ 29
БИРГИ ПРОГРАММА
РНТ БИРГИ канал
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

18.00 МЕДЭЭЛЕР.
18.20 «Судьба деп аттыг кыс», сериал.
19.40 СОЛУН КИЖИЛЕР-БИЛЕ УЖУРАЖЫЛГА ШАГЫ.

14.15 Графоман.
14.25 Чүс чылдың бүдүүсү.
14.55 Шимчевес хөреңги сыйды.

«РОССИЯ» канал
20.00 МЕДЭЭЛЕР.
20.25 Дээрже чада.
20.55 «Часкааныраа берү» уран-чечен фильми (АКШ).

Вторник

СЕНТЯБРЬ 30
БИРГИ ПРОГРАММА
РНТ БИРГИ канал
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

20.45 «Тамчыктыг удучар, чаштар».
21.00 УЕ.
21.45 Юрий Никулин «Дайыс чок он ийн ховук» деп фильми.

16.55 Телегастр. «Чехов инакшыл дугайында».
17.25 Православ шажым календары.
17.30 «Санта-Барбара», т/с.

15.00 Херэжеппер дугайында сериал. «Доктор Куин, хэрэжеппер эмчи», 3-кү сериясы.

среда

ОКТАБРЬ 1
БИРГИ ПРОГРАММА
РНТ БИРГИ канал
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

00.15—00.30 МЕДЭЭЛЕР.
ИЙГИ ПРОГРАММА
«РОССИЯ» канал
7.00 Дамчыдылгалар программасы.

17.25 Православ шажым календары.
17.30 Лукоморье.
17.30 «ТЫВА» канал
17.50 А. Чыргал-оол «Алда-Маалыр».

14.00 БӨГҮН ЭРТЕН.
14.15 Телегон.
14.50 Кинолар дугайында медээлер.

Четверг

ОКТАБРЬ 2
БИРГИ ПРОГРАММА
РНТ БИРГИ канал
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

21.45 «Черле эттинмес», комедия.
23.35 «Мөңгүн шар», Олег Ефремов.

16.20 Графоман.
16.30 Оон дээр болбас.
16.40 Силерниц төрөл бөлүүнөр.

14.15 «Мен болгаш мөөчүдүм», дог-шоу.
15.00 Уран-чечен фильмиер.

Пятница

ОКТАБРЬ 3
БИРГИ ПРОГРАММА
РНТ БИРГИ канал
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

17.00 «Сезам кудумчу».
17.25 Музыкалдык программа.
18.00 МЕДЭЭЛЕР.

8.20 Дежурный кезек.
8.35 Кыска метраждык фильми.
9.20 Национал эрге-ажык.

17.20 «Санта-Барбара», т/с.
18.15 «ТЫВА» канал
18.35 «Чалым назым».

Төрүттүнгөн хунүңер-биле!

Россияның болгаш Тыванын улустун артизи Максим Монгушунун МУНЗУКТУН 85 харлааны биле холбаштыр илгү байыры чүрөктүн ханымындан чедирбасаан, уруң чүүлге ханынчынак чедиршиктерин, кай деп калдыкчалды, аас-кечкини күзеп тур.

Алдан чыл дургузунда Максим Монгушунун тыва театрынын сценасына, Россиянын киностудияларына ойнаган рольлары бистин чүрөктеринеске утундурбасы-биле артар.

ТАНДЫ КОЖУУН ЧАГЫРГАЗЫ.

Бистин эргим хундундуг убавис Липинаева Сюрюмчан ойна МОНГУШ биле ус-шевер чествесе Селин-оол Сен-Дажиевич МОНГУШ оларның өг-бүлө тутканындан бээр 25 чыл ою база убавыстың 45 харлааны-биле илгү байыр чедирбасан.

Ачы-буяныг убга-чествесе боттарынын 3 оолдарындан анында, өскүс калган дучмалары бис үштү ханымыстан өстүр апараш, эргем-билеге чедиргеш, өлөп-баштап кааннар.

Сеткиливис ханымындан өөрүп четтиргенисти илереттишсаң, бижыг кадыкчалды, аас-кечкини, узуу назынныг болууларыны күзедисин.

Дучмалары Уран, Чечен, Алтай буса оларның өг-бүлелери, ачы-төү.

Кызыл хоорай, Красноармейская, 100, индекс 667000.
ТУРГУЗУКЧУЛАРЫ: Тыва Республиканын Чазза болгаш «Шын» солун редакциязынын коллективни.

Кол редактор Василий ХОМУШКУ.

Уруглагы Радомир, Мерген, Шолбан, Сайлаң.

Бистин ынак авазис Сара Пичеевна ЛАКПА база авазис Байыр Салдакович ЧУЛДУМ бо сентябрь айда кайгызы-даа 60 харлаанар. Олар хей чылдар иштинде Бай-Тайга кожуунун Тээли суурга башкылаң, улустун ачы-толун телентиг аажы-чаңга кижизилди, эргем-билеге өөредип келгенер. Ужуралып келген кижилер: «Экин, байык!» — дээрге, биеке дыка-ла өөрүңүч боор-дур.

Чарлалдар Бюрозу

Сибириниң Херөгелд кооперативизминин университетинин бүгү курстарынын студенттеринин ишти хуралы бо чылдың октябры 28-те 10.00 шакта болур.

Өөредилге дээш телевид төрлериниң хуусаам 1997 чылдың октябры 25-те төөр. Төрлеринге дээш телевид төрлөрүнүн үндүрер.

Кызылдың коммерциалык техникумунун III курузунун бот-өөредилгеге сургууларынның тургузууу сессиясы октябрь 6-дан 18-ке чедир болур эртер. А IV курстуу — 1997 чылдың октябры 13-тен 25-ке чедир болур. Өөредилге дээш телевид төрлөрүнүн сессияге кирбес.

Кызылдың коммерциалык техникуму.

РЕДАКЦИЯ КОЛЛЕГИЯЗЫ: Вера КУУЛАР (кол редакторуну оралакчы), Светлана МОНГУШ (харыскалгалык секретари), Галина МАСПЫК-ООЛ (килдис өргөлекчизи), Аралчор ОКСУР (килдис өргөлекчизи).

РЕДАКЦИЯНЫН ТЕЛЕФОНАРАЫ: Кол редактор — 3-43-34; келген кижилер хүдээп алыр чер — 3-34-26; кол редакторуну оралакчыны — 3-33-91; секретариат — 3-34-92.

ДЫННАДЫБЫШКЫН

Социал камгаладылга фондузунун Тыва Республикада регионал салбыры Россия Федерациязынын Чаззаанын «Посоветелер төлөлгелерин чүрүмчүдеринын эргежок чүгүлээниң дугайында» 1997 чылдың август 15-те № ВЧ-112-26426 даалгазын күсселери-биле Россия Федерациязынын Социал камгаладылга фондузунун баштаар чери 1997 чылдың сентябрь 5-те № 71 доктаалы-биле тур када куш-ажыл кылып шыдавазы, сааттанганы база божуру дээш посоветелерин санаарда база төлээрле херек кызында ажал төлөөнүн АЛЕАНДЖИКАА ШАЛЫНЫ ИНИ КАТАПТАН АЗЫ ТАРИО СТАВКААЗЫ (төлөөнү) ИНИ КАТАПТАН АШНАС КЫЛДЫР доктааткан база кызыгаарлаан дээрин камгаладыкчыларга дындадыл тур.

Бо доктаалды 1997 ЧЫЛДЫН СЕНТЯБРЬ 1-ДЕН бээр түр када ажал кылып шыдавас таварылгаларда ачылгалар.

СОЦИАЛ КАМГАЛАДЫЛГА ФОНДУЗУНУН ТЫВА РЕСПУБЛИКАДА РЕГИОНАЛ САЛБЫРЫ.

20 ХУУ ЧИИГЕТКЕН

Республика солуннарының («Тувинская правда», «Шын») чедирлээниң харылзаа ачы-дузанының ӨРТӨКТЕРИНИ

1) Ада-чуртун Улуг дайынынның инвалидтеринге, киржикчилеринге, оларга деңештирген кижилерге;
2) куш-ажыл хоочуннарынга;
3) бүгү бөлүктөрүнүн инвалидтеринге, пенсионерлерге 20 ХУУ ЧИИГЕТКЕН. Ол дугайын ТР-ниң Почта харылаазының федералдык албан эргелиги дындагачкан.

Килдистер: Чазактың ажал-чорудугазы биле харылзаа тудар килдис — 3-33-91; экономиктиг чаарылгалар болгаш социал амьдырал — 3-34-49; медээлер алааны — 3-39-15; чагаалар болгаш чамгылыга — 3-39-03; реклам болгаш коммерция — 3-39-15.

Солун неделада 3 капат унер.
Хемчээли 2 парамал ама.
Тиражы 5015.
Чагыс 356.

КОНКУРС ЁЗУГААР

Амгы үениң гуманитарлыг институттун Кызылда филиалы юридиктиг эргемер талазы-биле башкылары конкурс езугаар немей чалап тур.
Адреси: Кызыл хоорай, Рабочая кудумчузу, 58, тел. 2-42-32.

ЧАЛААГА

1997 чылдың октябрь 17-ле Бай-Тайга кожуунун топ Кудлтура бажыныга РФ-тин алдарлыг, ТР-нин улустун артизи Николай Осеневич Олзей-оолдун адми тымысанын база ук уран чүүл өргээзинин ою чыл оюн демделеп эрттирер.

Баса ол-ла хун Тээлинин уруглаарын уран чүүл школазынга Тываның комсомол шаансалык лауреады композитор Хуреш-оол Кара-Салович Дамбаның адын тымысырының езулалы болуп эртер.

Ук Кудлтура бажыныга аныккап чораннары, уран чүүлге хандыкшылдыгыларны, деткичлерин, чагыс чер-чурттугыларны, кожууннарыңа килдистериниң төлөөлекчилерин байырлагче чаладысы.

Байырлаг 10 шакта эгелээр.
БАЙ-ТАЙГА КОЖУУН ЧАГЫРГАЗЫНЫН КУЛЬТУРА КИЛДИЗИ.

Улуг-Хем кожуун чагыргаазы ук кожуун чагыргаазының коллегия кижигүнү Мария Монгушевна Дамчанын, кожуун чагыргаазының чоллачызы Василий Монгушевич Доспан-оолдун ачазы Тыва Республиканың алдарлыг тудуружуу.

Доспан-оол Базанович МОНГУШУН
82 харлында үр болгаш аар араанынын соонда 1997 чылдың сентябрь 22-ле мөчээни-биле холбаштыр оюн урууларына, оолдарына, төрелдеринге болгаш чоок кижилеринге ханы кайгыдалды илергейлеп тур.

Агар саны: КБ «Тыва кредит» № 363406.
корр. сч. 700161629. МФО 049304729. ИНН — 1701008465.

Солун Россия Федерациязынын Парлада болгаш массала информация чепсектеринин талазы-биле хоолжудугазының чорудулгазына контроль болгаш буртуктелин Тыва девискээргэ эргелетине буртуктелинген.
Еуртуктерин дугайы — Т 00007.
Солуна парлаатынган материалларын авторларынын боталлары редакциянын туружу-биле дүшпей барып болур. Айттыганын саннары болгаш өскө-ла фактылары, дындагылары дээш авторлар боттары харылаар.